

Toestemming bij informatie-uitwisseling rondom kinderen met ADHD

Inleiding

Deze notitie beschrijft het wel of niet vragen van toestemming bij het uitwisselen van informatie tussen professionals rondom kinderen en jongeren tot de 18 jaar met ADHD.

In dit document is een aparte paragraaf opgenomen wanneer het minderjarigen betreft en kinderen van gescheiden ouders.

Belangrijk uitgangspunt in het delen van informatie is het volgende: de zorgprofessional die informatie wil delen, of hierom wordt gevraagd, moet bewaken dat alleen *relevante, feitelijke* informatie wordt gedeeld ten behoeve van het bereiken van het uiteindelijke doel.

Geheimhoudingsplicht

Zorgprofessionals mogen patiënt-gerelateerde informatie niet zomaar delen met anderen. Ze hebben namelijk een wettelijke geheimhoudingsplicht (*KNMG, 2014*). Op grond van artikel 88 Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) en de Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) geldt een medisch beroepsgeheim voor o.a. artsen, gezondheidszorgpsychologen, psychotherapeuten en verpleegkundigen.

In artikel 457 lid 2 van de WGBO staat dat de toestemming van de patiënt mag worden verondersteld voor uitwisseling van medische gegevens bij verstrekking van gegevens aan diegenen met een 'behandelrelatie'. Onder behandelrelatie verstaat de WGBO de zorgverlener die rechtstreeks betrokken is bij de uitvoering van de behandelingsovereenkomst. Voorwaarde hiervoor is dat de verstrekking van deze gegevens noodzakelijk is voor de te verrichten werkzaamheden.

Als een van de aanwezige professionals niet rechtstreeks betrokken is of geen BIG-registratie heeft moet er volgens de wet toestemming worden gevraagd aan de patiënt om informatie uit te mogen wisselen. De patiënt (of diens vertegenwoordiger) kan de zorgprofessionals van hun beroepsgeheim ontheffen door ze toestemming te geven bepaalde informatie te delen met derden.

Volgens de Wet moet deze toestemming vrijwillig, geïnformeerd en doelgericht gegeven worden. Een patiënt kan alleen toestemming geven als hij vooraf is ingelicht over het doel van de (team)bespreking, de inhoud en de mogelijke consequenties van gegevensverstrekking.

Toestemming vastleggen

De patiënt mag de toestemming zowel mondeling als schriftelijk geven. Een schriftelijke toestemming wordt ook wel een machtiging genoemd. Zo'n machtiging moet aan een aantal voorwaarden voldoen. Er moet duidelijk uit blijken welke informatie mag worden verstrekt, aan wie en voor welk doel. Oftewel: de machtiging moet duidelijk zijn geformuleerd en zo specifiek mogelijk zijn toegesneden op het doel (*KNMG*). Het is wenselijk om deze toestemming in het patiëntendossier te noteren of de schriftelijke verklaring hierin te bewaren. Hiermee geeft de patiënt toestemming aan het team dat betrokken is bij de zorg, zodat bij toenemende zorgbehoefte die zorg ook ingezet kan worden zonder dat het team iedere keer weer opnieuw toestemming hoeft te vragen om samen te overleggen.

Toestemming kinderen voor medische behandeling

Wie de arts moet informeren en om toestemming vragen voor een medische behandeling, hangt af van de leeftijd van de minderjarige patiënt:

- Bij kinderen tot 12 jaar is de toestemming van de ouders/voogden vereist. Toestemming van het kind is niet nodig, maar deze heeft wel recht op informatie. De arts moet de voorlichting afstemmen op het bevattingvermogen van het kind.
- Bij jongeren van 12 tot 16 jaar is de toestemming van de ouders/voogden en van de jongere zelf vereist. Ook in deze leeftijdscategorie dienen de jongeren naar hun bevattingvermogen te worden geïnformeerd over de behandeling.
- Jongeren vanaf 16 jaar beslissen zelfstandig en hebben een zelfstandig recht op informatie.

Dubbele toestemming gescheiden ouders

Tot een kind zestien jaar is, beslissen zijn wettelijk vertegenwoordigers beiden over een medische behandeling. Vanaf twaalf jaar doen zij dit samen met het kind. Na echtscheiding houden in de regel beide ouders het gezamenlijk gezag, zijn zij beiden wettelijk vertegenwoordiger en beslissen beiden over de behandeling. Alleen als het gezag aan één ouder is toegewezen, is dit anders.

Vaak begeleidt één ouder het kind bij een artsbezoek. Bij een noodzakelijke, niet-ingrijpende of gebruikelijke behandeling mag de arts dan de toestemming van de andere ouder veronderstellen, tenzij er aanwijzingen zijn voor het tegendeel. In alle andere gevallen moet de arts expliciet vragen naar de toestemming van de andere ouder.

Weigert deze vervolgens behandeling, dan biedt de WGBO de arts ruimte om het kind op grond van goed hulpverlenerschap tóch te behandelen. Bij kinderen van twaalf tot zestien jaar is dat mogelijk als het kind de behandeling zelf weloverwogen blijft wensen en als de behandeling 'kennelijk nodig is om ernstig nadeel te voorkomen'. Bij een jonger kind is diens mening formeel niet van belang, maar kan deze wel meewegen bij het antwoord op de vraag of de arts in strijd met goed hulpverlenerschap zou handelen als hij meegaat in de weigering van de vertegenwoordiger.

Als ouders met gezamenlijk gezag het niet eens worden, kunnen zij de kinderrechter vragen om een beslissing. En de arts kan zelf via de Raad voor de Kinderbescherming vervangende toestemming van de kinderrechter regelen. Dit kan bij twijfel, bij een zeer ingrijpende of ongebruikelijke behandeling maar zal vooral aan de orde zijn als de weigerende ouder het kind feitelijk aan behandeling dreigt te onttrekken.

Wetgeving in relatie tot de Aanpak ADHD

Kijkend naar bovenstaande wetgeving, dan kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

Uitwisseling tussen....	Toestemming vereist	Informereren patiënt
Professionals die het kind behandelen.	Nee artikel 457 lid 2 van de WGBO	Altijd informeren patiënt/ ouders* indien je informatie deelt.
<ol style="list-style-type: none"> 1. Informeren Jeugdarts of Huisarts bij verwijzing of terugrapportage (als ze niet de verwijzer zijn) 2. Advies vragen aan of afstemmen met professionals die (nog) niet de behandelaar zijn 	Ja, deze toestemming* vastleggen in dossier of middels een machtiging	Altijd informeren patiënt/ ouders* indien je informatie deelt .

*Let op aan wie toestemming te vragen in het geval het kind ouder is dan 12 en/ of als ouders gescheiden zijn

Bronnen

- Burgerlijk Wetboek, Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst
- Wet- en regelgeving in de zorg, Nictiz
- KNMG: <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/dossiers/rechten-minderjarigen.htm>
- KNMG: <https://www.knmg.nl/advies-richtlijnen/artseninfolijn/praktijkdilemmas-1/praktijkdilemma/dubbele-toestemming-gescheiden-ouders.htm>
- "Patiënteninformatie delen, wat mag wel, wat niet?". Auteurs: Jerome van Dongen, Arie de Jong en Loes van Bokhoven